

## Markkinat 1/2021

### Sisällys

Esitteiden saatavilla pito ja merkinnän keskeyttäminen First North -listautumisissa	1
Finanssivalvonta perii maksun peruutetuista esitehakemuksista	2
Lainsäädäntöhanke ESEF-tilinpäätöksestä annettavan tilintarkastajan raportin julkistamisesta	2
ESMAN tilinpäätösvalvonnan painoalueet vuodelle 2021 – ilmastoon liittyvien riskien huomiointi tilinpäätös- ja muiden kuin taloudellisten tietojen raportoinnissa korostuu vuosi vuodelta	5
IFRS IC:n agendapäätös pilvipalveluihin liittyvistä menoista	6
Liikevaihtoa on raportoitu kolme vuotta uuden standardin mukaisesti – havaintoja soveltamisesta	7
Ajankohtaista ESMasta	18

Markkinat-tiedotteessa käsitellään ajankohtaisia listayhtiön tiedonantovelvollisuuden, tilinpäätösvalvonnan, arvopaperikaupankäynnin sekä sisäpiiriasioiden tulkintoihin ja sääntelyyn liittyviä asioita sekä valvonnan havaintoja. Tiedotteen julkaisee Finanssivalvonnan Pääomamarkkinoiden valvonta.

### Esitteiden saatavilla pito ja merkinnän keskeyttäminen First North -listautumisissa

Esiteasetuksen 21 artiklassa edellytetään, että esite julkaistaan kohtuullisessa ajassa ennen kuin arvopapereiden tarjoaminen yleisölle aloitetaan tai ne otetaan kaupankäynnin kohteeksi, ja viimeistään tarjoamisen aloittamisen tai kaupankäynnin kohteeksi ottamisen ajankohtana.

Esiteasetuksen 21 artiklan säännös, joka edellyttää, että esite on annettu yleisön saataville vähintään kuusi työpäivää ennen tarjouksen päättymistä, koskee tilanteita, joissa tarjottavat osakkeet otetaan ensimmäistä kertaa kaupankäynnin kohteeksi säännellyllä markkinalla. Muissa tilanteissa sääntelyssä edellytettiin aiemmin, että esite on julkaistava viimeistään kaksi pankkipäivää ennen arvopapereiden yleisölle tarjoamisen aloittamista (VMA 1019/2021<sup>1</sup>). Tästä voitiin poiketa Finanssivalvonnan suostumuksella. Finanssivalvonta edellytti suostumusta antaessaan, että liikkeeseenlaskija sitoutuu siihen, että tarjousaika ei keskeytetä, ennen kuin sijoittajilla on ollut mahdollisuus vähintään kahden pankkipäivän ajan tutustua esitteeseen ja yhden pankkipäivän ajan tehdä mahdollinen merkintä.

Finanssivalvonta katsoo, että aiemmin hyväksytyt vähimmäisaika, eli että sijoittajilla on vähintään kaksi työpäivää aikaa tutustua esitteeseen ja vähintään yksi työpäivä aikaa tehdä mahdollinen merkintä, voidaan edelleen katsoa kohtuulliseksi vähimmäisajaksi esitteeseen tutustumiseksi ja mahdollisen merkinnän tekemiseksi FN-listautumisissa. Käytännössä esitteen tulisi näin ollen olla yleisön saatavilla vähintään kolme työpäivää ennen annin aikaisinta keskeytysajankohtaa.

### Lisätietoja antaa

Marianne Demecs, markkinavalvoja, puhelin 09 183 5366 tai marianne.demecs(at)finanssivalvonta.fi

<sup>1</sup> Valtiovarainministeriön asetus arvopaperimarkkinalain 3–5 luvussa tarkoitettua esitteistä. Arvopaperimarkkinalain 3 lukua on muutettu ja 4 ja 5 luvut on kumottu vuonna 2018.

## Finanssivalvonta perii maksun peruutetuista esitehakemuksista

Finanssivalvonta laskuttaa esitteiden hyväksyntään liittyvät toimenpidemaksut hakijalta sen jälkeen, kun esite on hyväksytty. Jos asian käsittely keskeytyy sen vuoksi, että hakija peruuttaa hakemuksensa, peritään maksu asian käsittelyyn siihen asti käytetyiltä työtunneilta (123 euroa/tunti). Maksun enimmäismäärä ei kuitenkaan ylitä esitteiden hyväksymisestä perittävää toimenpidemaksua, joka on esimerkiksi listautumisissa 6 200 euroa. Lisätietoja toimenpidemaksuista löytyy [Finanssivalvonnan verkkopalvelusta](#).

### Lisätietoja antaa

Marianne Demecs, markkinavalvoja, puhelin 09 183 5366 tai marianne.demecs(at)finanssivalvonta.fi

## Lainsäädäntöhanke ESEF-tilinpäätöksestä annettavan tilintarkastajan raportin julkistamisesta

Listayhtiöiden, jotka ovat säännellyillä markkinoilla toimivia osakkeiden tai joukkovelkakirjojen liikkeenlaskijoita, tulee julkistaa tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2021 sähköisessä ESEF-muodossa (European Single Electronic Format). Käynnissä on ESEF-tilinpäätöksen<sup>2</sup> varmentamiseen liittyvä lainsäädäntöhanke. Ehdotuksen mukaan yhtiön olisi julkistettava ESEF-tilinpäätöksen varmentuksesta tai tilintarkastuksesta annettava tilintarkastajan raportti, jos yhtiö haluaa ilmaista ESEF-tilinpäätöksen olevan varmennettu tai tilintarkastettu.

Ensimmäisiin pakollisiin ESEF-tilinpäätöksiin liittyen Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen ESMA kiinnittää valvonnan painoalueita koskevassa [tiedonannossaan](#) listayhtiöiden huomiota Inline XBRL -raporttien paketoimiseen XBRL Internationalin ja ESMAn ESEF Reporting Manualin ohjeiden mukaisesti. Sijoittajien tiedonsaanti voi vaarantua, jos ESEF-raportit eivät avaudu oikein ohjelmistosovelluksissa tai jos XBRL-merkinnöissä on virheitä. ESMA varoittaa yhtiöitä myös tilinpäätöksen numeroiden virheellisistä etumerkeistä konekielellisessä raportoinnissa.

### ESEF-tilinpäätös pakollinen vuodelta 2021

Listayhtiöiden sähköisen tilinpäätösraportoinnin lykkäysaika on päättymässä. Ainoastaan XHTML-muotoiset ja päälaskelmien osalta XBRL-merkityt asiakirjat täyttävät arvopaperimarkkinalain mukaisen julkistamisvaatimuksen. PDF-muotoinen tilinpäätös ja toimintakertomus ei täytä vaatimuksia, mutta se voidaan julkistaa ESEFin rinnalla. Tilinpäätöksessä päälaskelmien tulee olla merkittyjä XBRL-merkein (tagein), kun taas liitetietojen block-tagging on pakollista vasta vuodelta 2022. Lykkäys ei muuttanut liitetietojen XBRL-merkintöjä koskevan vaatimuksen voimaantulon aikataulua.

Suomalaisista listayhtiöistä noin puolet julkisti ESEF-muotoisen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vapaaehtoisesti jo vuodelta 2020 perinteisen PDF:n rinnalla. Lykkäyksen aikana listayhtiöillä on ollut erilaisia käytäntöjä ESEF-tilinpäätöksen julkistamisessa ja varmentamisessa. Vapaaehtoisesti ESEF-tilinpäätöksen julkistaneiden yhtiöiden lukumäärä oli Suomessa suuri moneen muuhun maahan verrattuna.

<sup>2</sup> ESEF-tilinpäätöksellä tarkoitetaan tässä artikkelissa ESEF-muotoista tilinpäätöstä ja toimintakertomusta.

## Osa yhtiöistä hankki varmennuksen ESEF-tilinpäätökseen vuodelta 2020

[Komission tulkitseva tiedonanto](#) ESEF-muotoisten tilinpäätösasiakirjojen laatimisesta, tilintarkastuksesta ja julkistamisesta edellyttää ESEF-tilinpäätöksen varmentamista. ESEFin tilintarkastuksesta tai varmentamisesta ei kuitenkaan ole säädetty Suomessa kansallisesti.

Suomessa noin puolet vapaaehtoisesti julkistetuista ESEF-tilinpäätöksistä vuodelta 2020 oli yhtiöiden ilmoitusten mukaan tilintarkastajan varmentamia. Osa näistä yhtiöistä julkisti varmennusraportin, kun taas osa kertoi ESEF-tilinpäätöksen olevan varmennettu kuitenkin julkistamatta siitä annettua tilintarkastajan raporttia.

## ESEFistä annettava tilintarkastajan raportti voi tulla pakolliseksi julkistaa uuden säännöksen nojalla jo vuodelta 2021

Valtiovarainministeriö on kuluvan syksyn aikana tehnyt esityksen arvopaperimarkkinalain muuttamiseksi ([HE 126/2021 vp](#)) siten, että lakiin lisättäisiin liikkeeseenlaskijoita koskeva velvoite julkistaa ESEF-tilinpäätöstä koskeva tilintarkastajan lausunto. Lisäyksen tarkoituksena on selkiyttää ja yhdenmukaistaa sähköiseen tilinpäätösraportointiin liittyvien tilintarkastajan lausuntojen julkistamiskäytäntöjä. Mikäli liikkeeseenlaskija ilmoittaa, että sen ESEF-tilinpäätökseen on kohdistunut tilintarkastajan suorittama varmennus tai tilintarkastus, tulisi tästä olla markkinoiden saatavilla myös tilintarkastajan lausunto.

Lakiehdotus on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä ja sen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2022 tai mahdollisimman pian tämän jälkeen. Voimaantullessaan vaatimus koskisi jo tilinpäätöksiä vuodelta 2021. Arvopaperimarkkinalain 7 luvun 8 §:ään esitetään seuraavaa lisäystä

- Jos liikkeeseenlaskijan tilintarkastaja on varmentanut tai tilintarkastanut komission teknisen sääntelystandardin mukaisesti laaditun tilinpäätöksen, tilintarkastajan on ilmoitettava lausunnossaan, missä laajuudessa varmennus tai tilintarkastus on suoritettu. Tilintarkastajan lausunto on liitettävä kyseiseen tilinpäätökseen.
- Jos liikkeeseenlaskijan tilintarkastaja ei ole varmentanut tai tilintarkastanut komission teknisen sääntelystandardin mukaisesti laadittua tilinpäätöstä, liikkeeseenlaskijan on ilmoitettava tästä kyseisessä tilinpäätöksessä.

Arvopaperimarkkinalain 7 luvun 12 § sisältää vastaavanlaisen velvollisuuden julkistaa puolivuotiskatsausta koskeva tilintarkastajan lausunto.

Edellä mainitun hallituksen esityksen mukaan ESEF-tilinpäätöksiä koskevien tilintarkastajan lausuntojen julkistamiskäytäntöjen yhtenäistäminen olisi perusteltua arvopaperimarkkinoiden luotettavuuden ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi. Yksinomaan liikkeeseenlaskijan omaa ilmoitusta varmennuksen tai tilintarkastuksen toimittamisesta ei voida pitää riittävänä. Yhtenäistämällä liikkeeseenlaskijoiden julkistamiskäytänteitä liikkeeseenlaskijan sidosryhmät voisivat arvioida julkistettua tietoa yhdenmukaisin kriteerein.

## Suomen Tilintarkastajat ry:n suositus ESEFin varmennuksesta edelleen ajankohtainen

Finanssivalvonta suositaa Suomen Tilintarkastajat ry:n ESEFin varmennusta koskevan suosituksen noudattamista. Finanssivalvonta pitää ESEFin varmennusta tärkeänä sijoittajasuojan ja markkinoiden luotettavan toiminnan näkökulmasta.

## Tilintarkastajan raportin julkistamisessa huomioitavaa

Finanssivalvonta esittää seuraavassa muutaman käytännön huomion, jotka liittyvät julkistamiseen.

Jos yhtiö hankkii ESEFille varmennuksen, xHTML-muotoisen ESEF-tilinpäätöksen ohessa julkistetaan varsinainen tilintarkastuskertomus ja siihen liitetään myös tilintarkastajan raportti ESEFin varmennuksesta tai tilintarkastuksesta.

Jos yhtiö ei hanki ESEFille varmennusta, yhtiö ilmoittaa xHTML-muotoisessa ESEF-tilinpäätöksessä, ettei ESEF-varmennusta ole tehty. Yhtiö päättää tiedon esittämispaidan. Varsinainen tilintarkastuskertomus julkistetaan xHTML-muotoisen ESEF-tilinpäätöksen ohessa.

Yleinen tapa ESEF-tilinpäätösten julkistamisessa vuodelta 2020 oli, että tilintarkastajan raportti ESEFin varmennuksesta sisällytettiin xHTML-dokumenttiin omana osionaan samoin kuin tilintarkastuskertomus. Kyseinen toimintatapa soveltuu myös ESEF-tilinpäätöksen julkistamiseen vuodelta 2021.

Kirjanpitolain mukainen virallinen tilinpäätös 2021 voi edelleenkin olla paperinen, joka toimitetaan PRH:lle PDF-muodossa.

### ESEF-tiedostojen nimeäminen – LEI-tunnus tai yhtiön nimi tai sen lyhenne

Suurin osa ESEFin julkistaneista suomalaisista yhtiöistä käytti zip-tiedoston nimessä LEI-tunnusta Nasdaq Helsingin ohjeen mukaisesti. Vuoden 2021 tilinpäätösten osalta yhtiöitä suositellaan noudattamaan Nasdaqin päivittämää ohjetta zip-tiedostojen nimeämisestä. Ohje on muotoiltu vastaamaan ESMAn [ESEF Reporting Manualin](#) ohjetta, joka sallii zip-tiedoston nimessä joko LEI-tunnuksen tai yhtiön nimen tai sen lyhenteen käyttämisen. Ohje sisältää lisäksi ohjeita erikielisten versioiden nimeämisestä. Ohje on löydettävissä Nasdaqin verkkopalvelun [Rules & Regulations](#) -osion kohdasta *Supporting documents* tai suoraan [tästä linkistä](#).

### ESEF-tilinpäätösten validointi

Monet XBRL-asiantuntijatahot, kuten XBRL International ja ohjelmistotoimittajat, ovat tekemiensä validointien perusteella tuoneet esiin, että useiden eurooppalaisten listayhtiöiden vuoden 2020 ESEF-raporteissa oli laatuongelmia, jotka voivat vaikeuttaa XBRL-muotoisen tiedon hyödynnettävyyttä.

XBRL International on julkaissut [blogisarjan](#) ensimmäisen vuoden ESEF-raporteista ja niiden sisältämistä yleisimmistä validointivirheistä ja raportoinnin sudenkuopista. Blogisarjan uusin osa 8 käsittelee pyörästysvaroituksia (inconsistencies). XBRL International on myös julkaissut ESEF-raporttien [tietopalvelun](#), joka koostaa yhteen paikkaan eri maiden yhtiöiden ESEF-raportteja ja josta löytyy myös kunkin yhtiön kohdalta havaittuja validointivirheitä ja -varoituksia.

Edellä mainitut validointivirheet ja -varoitukset liittyvät [ESEF RTS:n](#) (ESEFiä koskevan komission delegoidun asetuksen) määrittelemiin vaatimuksiin, eikä esimerkiksi ESMAn [ESEF Reporting Manualin](#) sääntöjen validointeihin.

### ESMA muistuttaa ESEFistä valvonnan painoalueita koskevassa tiedonannossa

ESMA viittaa 29.10.2021 julkistamassaan vuoden 2022 valvonnan painoalueita koskevassa [tiedonannossa](#) myös ESEF-raportointiin. ESEF-tilinpäätösten tekniset ESEF-määrittelyt ja XBRL-merkit eivät kuitenkaan kuulu valvonnan painoalueisiin.

Finanssivalvonta ei suorita ESEF-tilinpäätöksen konekieliselle osuudelle (xHTML/iXBRL) suunnitelman mukaista valvontaa vuonna 2022, vaan reagoi tarvittaessa jälkikäteen markkinoilla mahdollisesti esiin nouseviin merkittäviin virheisiin ESEF-tiedostoissa.

### Lisätietoja antaa

Riitta Pelkonen, IFRS-tilinpäätösasiantuntija, riitta.pelkonen(at)finanssivalvonta.fi

## ESMAN tilinpäätösvalvonnan painoalueet vuodelle 2021 – ilmastoon liittyvien riskien huomiointi tilinpäätös- ja muiden kuin taloudellisten tietojen raportoinnissa korostuu vuosi vuodelta

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomainen (ESMA) julkaisi 29.10.2021 Euroopan tilinpäätösvalvojen yhteiset painoalueet eli European Common Enforcement Priorities (ECEP), jotka koskevat listattujen yhtiöiden vuoden 2021 IFRS-tilinpäätöksiä ja muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia.

Painoalueita koskeva tiedonanto on jaettu kolmeen erilliseen osioon. Ensimmäisessä osiossa esitetyt IFRS-standardeja koskevat painoalueet ovat

- covid-19-pandemia sisältäen pandemian pitkäaikaisvaikutukset ja palautumisen pandemiasta
- ilmastoon liittyvät riskit IFRS-tilinpäätöksissä
- odotettavissa olevista luottotappioista (Expected credit losses, ECL) annettavat liitetiedot.

Toinen osio käsittelee muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia. Valvonnan painoalueet ovat

- covid-19-pandemian vaikutus yrityksen liiketoimintaan ja kykyyn saavuttaa kestävyysliittävät tavoitteet
- ilmastoon liittyvien tietojen raportointi kokonaisvaltaisesti NFRD-direktiivin<sup>3</sup> ja sen täydennysosan<sup>4</sup> mukaisesti
- taksonomia-asetuksen artiklan 8 mukainen tiedonantovelvollisuus ja siihen varautuminen.

Kolmannessa osiossa ESMA haluaa kiinnittää yhtiöiden huomiota siihen, miten ESMAn ohjetta vaihtoehtoisista tunnusluvuista sovelletaan covid-19-pandemiatilanteessa. Näiden lisäksi dokumentti sisältää muistutuksen ESEF-raportoinnin käyttöönotosta. Asiasta on erillinen artikkeli tässä Markkinatiedotteessa.

Lue tarkemmin valvonnan painoalueista englanninkielisestä European Common Enforcement priorities -[julkaisusta](#).

### Lisätietoja antavat

Nina Lindeman, IFRS-tilinpäätösasiantuntija, nina.lindeman(at)finanssivalvonta.fi  
Sirpa Joutsjoki, tilinpäätösasiantuntija, sirpa.joutsjoki(at)finanssivalvonta.fi

<sup>3</sup> [Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/95/EU](#)

<sup>4</sup> [Komission tiedonanto – Muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia koskevat suuntaviivat: Ilmastoon liittyvien tietojen raportointia koskeva täydennysosa \(europa.eu\)](#)

## IFRS IC:n agendapäätös pilvipalveluihin liittyvistä menoista

IFRS IC julkaisi tämän vuoden maaliskuussa agendapäätöksen (Configuration or Customisation Costs in a Cloud Computing Arrangement), joka käsitteli sille esitettyä kysymystä, miten konfiguroinnista ja räätälöinnistä aiheutuvia menoja tulee käsitellä pilvipalveluna tuotetun ohjelmiston osalta (Software as a Service-järjestely)<sup>5</sup>. IFRS IC:n agendapäätökset eivät muuta IFRS-sääntelyn vaatimuksia, mutta joissain tilanteissa ne voivat selkeyttää voimassa olevien vaatimusten soveltamista.

Koska tämä IFRS IC:n agendapäätös saattaa aiheuttaa tai on jo aiheuttanut yhtiön laatimisperiaatteen muutoksen<sup>6</sup>, joka koskee pilvipalvelujen konfiguroinnista tai räätälöinnistä syntyvien menojen tilinpäätöskäsittelyä, selostetaan alla lyhyesti päätöksen sisältöä. Koko agendapäätös on luettavissa IFRS Foundationin [verkkopalvelussa](#). Finanssivalvonta pyytää yhtiöitä huolellisesti arvioimaan agendapäätöksen vaikutuksia tilinpäätösten laatimisperiaatteisiin.

SaaS-palvelussa palveluntoimittaja tarjoaa ohjelmistosovelluksia asiakkaille käytettäväksi pilvipalveluna siten, että ohjelmistoa ei käytetä asiakkaan omalla (omistettu tai vuokralle otettu) laitteistolla. Palvelunkäyttäjällä saa pääsyn palveluntoimittajan ohjelmistoon ja pääsystä aiheutuu sille konfigurointi- tai räätälöintimenot.

Agendapäätöksellä otettiin kantaa kahteen kysymykseen

1. Kirjaako palvelunkäyttäjä aineettoman hyödykkeen, joka liittyy SaaS-palveluntoimittajan määräysvallassa olevan ohjelmiston konfigurointiin tai räätälöintiin.
2. Jos aineetonta hyödykettä ei kirjata, miten asiakas kirjaa konfiguroinnista tai räätälöinnistä syntyvät menot.

IFRS IC:n mukaan kysymyksen kaltaisessa tilanteessa ei palvelunkäyttäjälle synny IAS 38:n *Aineettomat hyödykkeet* mukaista aineetonta hyödykettä, koska sillä ei ole määräysvaltaa konfiguroitavaan tai räätälöitävään ohjelmistoon. Täten konfiguroinnista tai räätälöinnistä ei muodostu palvelunkäyttäjän määräysvallassa olevaa resurssia, joka on erillinen ohjelmistosta. On kuitenkin tilanteita, esimerkiksi palvelunkäyttäjän tarpeista johtuvan uuden ohjelmakoodin kirjoittaminen, joista vain palvelunkäyttäjä saa taloudellista hyötyä (eikä muilla käyttäjillä ole pääsyä siihen). Tällöin aineettoman hyödykkeen syntymistä ja siihen syntyvää määräysvaltaa on arvioitava IAS 38:n vaatimusten perusteella.

Kun aineetonta hyödykettä ei synny, niin konfiguroinnista tai räätälöinnistä aiheutuvat menot kirjataan kuluksi. IFRS IC totesi, että palvelun vastaanottamisajankohdan määrittämiseksi voidaan käyttää IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista* ohjeistusta palveluiden tulouttamisajankohdasta.

Avainkysymys arvioitaessa SaaS-palveluiden konfigurointi- tai räätälöintimenojen käsittelyä on se, onko konfigurointia ja räätälöintiä koskeva palvelu erotettavissa varsinaisesta SaaS-palvelusta. Erotettavuuskriteerin osalta arvioidaan, voisiko joku muu taho kuin pilvipalveluntoimittaja (esimerkiksi ulkopuolinen tietojärjestelmäkonsultti tai asiakasyritys itse) suorittaa kyseisen palvelun. Mikäli muukin taho kuin pilvipalveluntoimittaja voisi suorittaa kyseisen palvelun, erotettavuuskriteeri täyttyy. Näin on myös siinä tilanteessa, että pilvipalveluntoimittaja suorittaa palvelun, mutta myös joku muu taho tai asiakasyritys itse voisi suorittaa kyseisen palvelun.

Jos asiakkaan saamat palvelut ovat erotettavissa SaaS-palvelusta, asiakas kirjaa konfigurointi- tai räätälöintipalvelujen menot kuluksi.

<sup>5</sup> IFRS IC antoi pilvipalveluja koskevan aikaisemman [agendapäätöksen](#) vuonna 2019

<sup>6</sup> IAS 8 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidollisten arvioiden muutokset ja virheet.

Jos asiakkaan saamat palvelut *eivät ole erotettavissa* SaaS-palvelusta, asiakas kirjaa menot ennakkomaksuksi, joka kirjataan kuluksi SaaS-palvelun sopimuskauden aikana. Ennakkomaksuina käsiteltäviä menoja voivat olla ainoastaan SaaS-palveluntoimittajan veloittamat menot (tai menot, jotka liittyvät SaaS-palveluntoimittajan käyttämän alihankkijan työhön), joita ei voida erottaa SaaS-palvelusta.

### Lisätietoja antavat

Tiina Visakorpi, toimistopäällikkö, tiina.visakorpi(at)finanssivalvonta.fi

Riitta Pelkonen, IFRS-tilinpäätösasiantuntija, riitta.pelkonen(at)finanssivalvonta.fi

## Liikevaihtoa on raportoitu kolme vuotta uuden standardin mukaisesti – havaintoja soveltamisesta

Liikevaihto on yksi keskeisimmistä tilinpäätöksen tunnusluvuista. IFRS 15:n *Myyntituotot asiakassopimuksista* soveltamisesta on listayhtiöillä useamman vuoden kokemus. IFRS 15:n valvonnan painopiste on nykyään yhtiökohtaisessa valvonnassa. Finanssivalvonta on esittänyt yhtiöille sekä soveltamiseen liittyviä kysymyksiä kirjaamisesta ja arvostamisesta että kysymyksiä mahdollisista puutteista liitetietojen esittämisessä. Yhtiöitä on myös pyydetty toimittamaan ote IFRS 15:tä koskevasta laskentamanuaalista.

Finanssivalvonta on lisäksi toteuttanut selvityksen 18 listayhtiön liitetiedoista vuoden 2018 ja 2020 tilinpäätöksissä. Selvitykseen valittiin toimialoja, joihin IFRS 15:n odotettiin vaikuttavan eniten. Yhtiöistä hie-man yli puolet on pörssin luokittelun mukaan suuria yhtiötä, noin viidesosa keskisuuria yrityksiä, toinen viidennes pieniä yrityksiä ja loput edustavat joukkovelkakirjaliikkeeseenlaskijoita. Finanssivalvonnan tekemät havainnot osoittavat, että vaadittavien liitetietojen esittämisessä on vielä parannettavaa. Selvitys osoittaa myös, että yli puolet yhtiöistä on jollain tapaa parantanut esitettäviä tietoja vuoden 2018 tilinpäätöksestä vuoden 2020 tilinpäätökseen.

Artikkelissa esitetään seuraaviin aihealueisiin liittyviä Finanssivalvonnan havaintoja sekä yhtiökohtaisesta valvonnasta että tehdystä selvityksestä

- liitetietojen tavoite
- myyntituottojen jaottelu
- käytetyn johdon harkinnan selostaminen
- suoritevelvoitteiden yksilöiminen ja täytyminen
- sopimukseen perustuvien taseeseen merkittyjen omaisuuserien ja velkojen esittäminen
- jäljellä oleville suoritevelvoitteille kohdistettu kauppahinta.

### Selvitys vahvisti Finanssivalvonnan näkemyksiä soveltamisen haasteista

IFRS 15:n vaikutukset liikevaihdon määrään ja kirjaamisajankohtaan ovat olleet erilaiset eri yhtiöillä. Standardin käyttöönotto kuitenkin toi kaikille yhtiöille lisää vaatimuksia tilinpäätöksessä esitettävien tietojen määrään ja sisältöön, minkä tulisi näkyä tilinpäätöksessä esitettävien liitetietojen laajentumisena sekä parantuneena informatiivisuutena.

Liitetietojen tavoite on, että tilinpäätöksen käyttäjien on mahdollista ymmärtää esitettyjen tietojen perusteella asiakassopimuksista syntyvien myyntituottojen ja rahavirtojen luonne, määrä, ajoittuminen ja epävarmuus (IFRS 15.110). Standardi edellyttää siten yhtiötä arvioimaan, mitkä esitettävät tiedot täyttävät kyseisen tavoitteen oman yhtiön osalta. Arviota tehtäessä johdon harkinnalla on merkittävä rooli.

Finanssivalvonta korosti useissa valvontatapauksissa esitettävien liitetietojen tavoitetta (ks. kuva 1).

Kuva 1: Ote Finanssivalvonnan valvontakirjeestä yhtiökohtaiset tiedot poistettuna

Yhtiö esitti Finanssivalvonnalle vastauksensa kohdassa X asiakassopimustensa sisältöä, tuloutustapaa ja muita merkityksellisiä seikkoja eri tulotyyppien osalta. Yhtiön vastauksessaan esittämät kuvaukset eri tulotyypeistä (X, X, X ja X) ovat hyödyllistä tietoa IFRS 15.110:ssä olevan liitetietotavoitteen täyttämiseksi.

*Yhtiötä pyydetään laajentamaan tulevaan tilinpäätökseensä IFRS 15 liitetietoja edellä mainittujen kuvausten osalta, jotta IFRS 15.110:n liitetietotavoite täyttyy.*

Lähde: Finanssivalvonta

Finanssivalvonnan johtopäätös: Myyntituotoista esitettävien tietojen tulee olla yhtiökohtaisia ja kuvastaa yhtiön liiketoimintaa ja siitä syntyviä tulovirtoja.

### **Myyntituottojen jaottelu on usein jätetty segmenttitietojen varaan**

Yhtiön on jaoteltava asiakassopimuksista kirjatut myyntituotot ryhmiin, jotka kuvaavat sitä, kuinka taloudelliset tekijät vaikuttavat myyntituottojen ja rahavirtojen luonteeseen, määrään, ajoittumiseen ja epävarmuuteen (IFRS 15.114). Yhdenlainen jaottelu, esim. maantieteellinen tai liiketoiminta-alueita kuvaava jaottelu ei välttämättä täytä tätä tavoitetta (IFRS 15.BC337). Ei myöskään riitä, että yhtiö nojautuu myyntituottojen jaottelussa pelkästään IFRS 8 *Toimintasegmentit* mukaiseen esittämistapaan.

Finanssivalvonta on havainnut, että yhtiöt eivät aina ole arvioineet IFRS 15:n ja IFRS 8:n välistä suhdetta. IFRS 8:n mukaisen segmentti-informaation tavoite ei vastaa IFRS 15:n tavoitetta myyntituottojen jaottelussa. IFRS 8:n mukaiset segmenttitiedot voivat myös olla laadittu muunlaisten kuin IFRS 15:n kirjaamis- ja arvostamisperiaatteiden mukaan. Yhtiön segmentti-informaatio ei välttämättä anna sijoittajille riittävästi ymmärrystä kaudella kirjattujen tuottojen koostumuksesta (IFRS 15.BC340). Valitessaan minkä tyyppisiä ryhmittelyjä käytetään, yhtiön on otettava huomioon mm. tilinpäätöksen ulkopuolella esitetyt tiedot, joita käytetään sisäisesti arvioitaessa taloudellista tuloksellisuutta. Läpinäkyvästi esitetyt tiedot antavat sijoittajille ymmärryksen mm. eri tulovirtoihin liittyvistä riskeistä. Esimerkiksi covid-19-pandemialla on voinut olla merkittävä vaikutus tiettyyn tulovirtaan.<sup>7</sup>

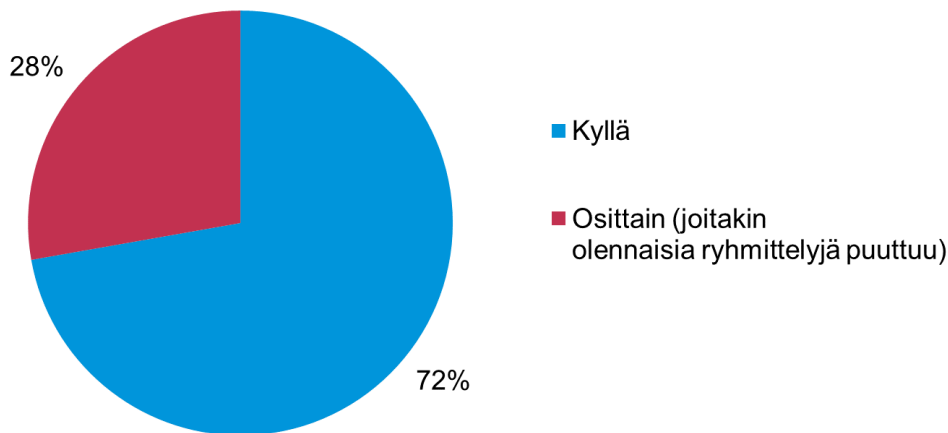
IFRS 15:een siirryttäessä vuonna 2018 ainoastaan noin kolmasosa selvityksessä mukana olleista yhtiöistä lisäsi tai muutti myyntituottojen erittelyä verrattuna aikaisempaan käytäntöön. Muutosta ei ollut tapahtunut myöskään vuoden 2020 tilinpäätöksissä.

<sup>7</sup> [A follow-up IFRS 15 thematic review by the Financial Reporting Council \(2020\)](#) (s.12).



Kuva 2: Finanssivalvonnan selvityksessä ollut kysymys myyntituottojen jaottelusta

**Ottaako yhtiö huomioon myyntituottojen jaottelussaan IFRS 15.B89:n esimerkkiryhmittelyt? (N=18)**



Lähde: Finanssivalvonta

Yli kaksi kolmasosaa selvityksessä mukana olleista yhtiöistä huomioi myyntituottojen jaottelussa IFRS 15:n esimerkkiryhmittelyt (ks. kuva 2). Finanssivalvonta on havainnut, että tavallisimmin esitetyt IFRS 15:n mukaiset ryhmittelyt olivat maantieteellinen alue sekä tavara- tai palvelutyyppi. Yhtiöiden tavantomaisin IFRS 15:n tuoma lisäys myyntituottojen jaotteluun oli tavaroiden luovuttamisen tai palvelun tuottamisen ajoitus, eli yhtenä ajankohtana vs. ajan kuluessa asiakkaalle luovutettava tuote tai palvelu. Finanssivalvonta pitää myyntituottojen kirjaamisen ajoitusta tärkeänä sijoittajainformaationa, joka kuvastaa mm. eri tulovirtoihin liittyviä riskejä. Finanssivalvonta pitää IASB:n matriisiesittämistapaa hyvänä esimerkkinä myyntituottojen jaottelun esittämisestä (IFRS 15.IE211).

Finanssivalvonta on useissa tapauksissa pyytänyt yhtiöitä laajentamaan tilinpäätökseen myyntituottojen jaottelua. Finanssivalvonta on mm. havainnut, että joissakin yhtiöissä myyntituottoja analysoitiin laajemmin tilinpäätöksen ulkopuolella (esim. toimintakertomuksessa tai pääomamarkkinapäivän materiaalissa). Finanssivalvonta on joillekin yhtiöille lähettämässään valvontakirjeissä esittänyt tästä asiasta huomioita ja pyytänyt arvioimaan uudelleen jaottelujen esittämistä tilinpäätöksessä. Myös esimerkiksi Irlannin tilinpäätösvalvoja on kiinnittänyt asiaan huomiota. Irlannin valvojan julkaisemista valvontayhteenvedoista<sup>8</sup> käy ilmi, että Irlannissa jotkut yhtiöt ovat valvojan kanssa käydyn vuoropuhelun seurauksena päättäneet lisätä myyntituottojen jaottelua tulevissa tilinpäätöksissä. Myös eräässä ESMAn julkaisemassa valvontapäätöksessä<sup>9</sup> yhtiö esittää tulosjulkistamisen yhteydessä esitetyissä dokumenteissa liikevaihdon ja kaupan tarkemmalla tasolla kuin tilinpäätöksessä. Päätöksessä pohditaan, olisiko tarkempi liikevaihdon jaottelu tarpeellista esittää myös tilinpäätöksessä.

Finanssivalvonnan johtopäätös: Yhtiöiden tulee tilinpäätöstä laatiessaan arvioida, olisiko niiden syytä esittää tarkempia jaotteluja IFRS 15.114:n tavoitteen saavuttamiseksi. Yhtiöiden tulisi myös varmistaa, että yhtiön esittämä myyntituottojen jaottelu kuvaa sitä, kuinka taloudelliset tekijät vaikuttavat yhtiön myyntituottojen ja rahavirtojen luonteeseen, määrään, ajoittumiseen ja epävarmuuteen.

<sup>8</sup> [Financial Reporting Decisions by the Irish Auditing and Accounting Supervisory Authority \(2020\)](#) (s.14 ja s.23).

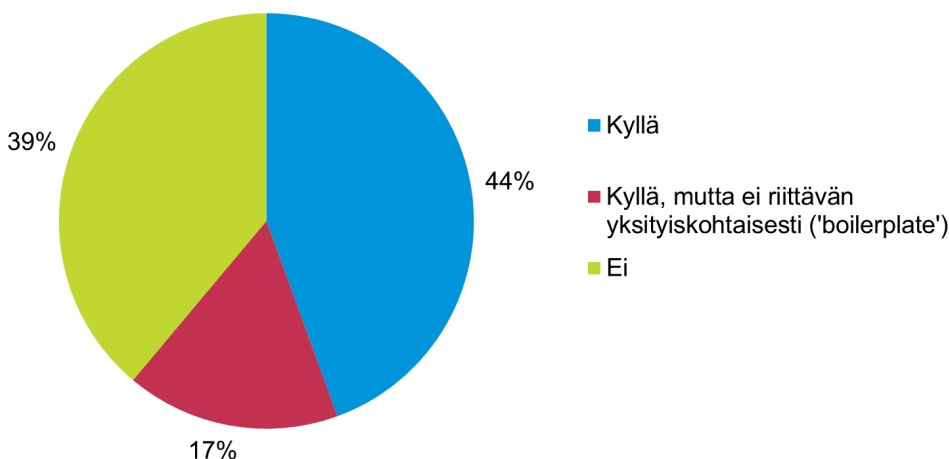
<sup>9</sup> [ESMA 24th Extract from the EECS's Database of Enforcement](#) (s.12-13).

## Johdon harkinnasta kertovista kohdista ei käy aina ilmi, missä johto on käyttänyt harkintaa ja miksi tiettyyn lopputulokseen päädyttiin

Yhtiön on esitettävä merkittävät harkintaan perustuvat ratkaisut ja näiden ratkaisujen muutokset, joilla on merkittävä vaikutus määritettäessä asiakassopimuksista saatavien myyntituottojen rahamäärää ja ajoitumista (IFRS 15.123). On tärkeä huomioida, että liikevaihdon merkittävyyden takia tämä on lisävaatimus IAS 1:een *Tilinpäätöksen esittäminen* sisältyvään yleisvaatimukseen johdon harkinnasta ja arvioista selostamiseen (IFRS 15.BC355).

Kuva 3: Finanssivalvonnan selvityksessä ollut kysymys johdon harkinnasta

### Kuvaako ja selostaako yhtiö tilinpäätöksessään perusteluita IFRS 15:n soveltamisessa käyttämälleen merkittävälle johdon harkinnalle? (N=18)



Lähde: Finanssivalvonta

Vähän alle puolet selvityksessä olleista yhtiöistä kertoi laajasti IFRS 15:een liittyvästä johdon harkinnasta (ks. kuva 3). Samoin vähän alle puolet yhtiöistä esitti joitain tietoja johdon harkinnasta ja pieni osa ei maininnut asiaa lainkaan. Johdon harkintaan liittyvät selostukset olivat kuitenkin usein niin suppeat, että liitetiedosta ei käynyt ilmi, kuinka tehty harkinta vaikutti myyntituottojen määrään ja tulouttamisen ajoitukseen.

Jotkut yhtiöt esittävät yleisten laatimisperiaatteiden yhteydessä lauseen, jossa pelkästään todetaan myyntituottoihin sisältyvän arvioita ja harkintaa. Tällainen esittämistapa ei ole riittävä. Tieto siitä, että IFRS 15 -laatimisperiaatteen yhteydessä kerrotaan enemmän, ei myöskään ole riittävä, ellei laatimisperiaatteessa selvästi kerrota, missä johto on käyttänyt harkintaa ja arvioita sekä miksi tiettyyn lopputulokseen päädyttiin. FRC on sisällyttänyt raporttiinsa esimerkkejä hyvistä ja puutteellisista liitetiedoista sekä myös selostuksia siitä, miksi jokin tieto on puutteellinen.<sup>10</sup>

Finanssivalvonta on pyytänyt useita yhtiöitä laajentamaan tilinpäätöksessä esitettyä johdon harkinnan selostusta (ks. kuva 4).

<sup>10</sup> [A follow-up IFRS 15 thematic review by the Financial Reporting Council \(2020\)](#) (s.14-15).

Kuva 4: Ote Finanssivalvonnan valvontakirjeestä yhtiökohtaiset tiedot poistettuna

*Esitettävien tietojen laajentaminen on tarpeen mm. seuraavan kohdan osalta:*

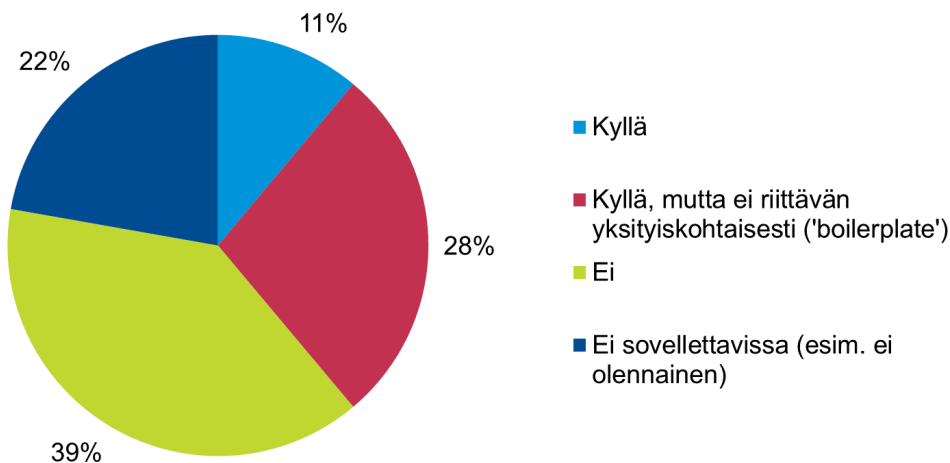
- *IFRS 15.123-126 Merkittävät harkintaan perustuvat ratkaisut IFRS 15:tä sovellettaessa. Yhtiö kuvasi vastauksensa 1 kohdissa X-X käyttämäänsä johdon harkintaa sekä vastauksessa 2 erityisesti X-liiketoiminnassa soveltamaansa X-menetelmään liittyvää johdon harkintaa. Yhtiön tulee arvioida, mitä Finanssivalvonnalle esittämiään tietoja sen olisi tarpeen esittää myös tulevassa tilinpäätöksessään, jotta IFRS 15.123-126 vaatimukset täyttyvät. Finanssivalvonta pyytää yhtiötä myös arvioimaan, olisiko tilinpäätöksen eri kohdissa esitetyt johdon harkinta -kappaleet tarpeen liittää toisiinsa esim. viittaustekniikalla.*

Lähde: Finanssivalvonta

Finanssivalvonta tarkasteli selvityksessään myös mm. suoritevelvoitteiden täyttymisen ajoittumiseen liittyvää johdon harkintaa. Ajan kuluessa tuloutettavista suoritevelvoitteista tulee esittää tuloutuksessa käytetyt menetelmät sekä ja selostus siitä, miksi kyseiset menetelmät kuvaavat tavaroiden tai palvelujen luovuttamista todenmukaisella tavalla (IFRS 15.124). Yhtenä ajankohtana tuloutettavista suoritevelvoitteista on esitettävä merkittävät harkintaan perustuvat ratkaisut, joita on tehty arvioitaessa, milloin asiakas saa määräysvallan luvattuihin tavaroihin tai palveluihin (IFRS 15.125).

Kuva 5: Finanssivalvonnan selvityksessä ollut kysymys suoritevelvoitteiden täyttymisen ajoituksesta

**Kuvaako ja selostaako yhtiö tilinpäätöksessään merkittävää harkintaa, jota on käytetty määrittäessä suoritevelvoitteen täyttymisen ajoitusta? (N=18)**



Lähde: Finanssivalvonta

Ainoastaan pieni osa selvityksessä olleista yhtiöistä esitti laajasti tietoja suoritevelvoitteiden täyttymisen ajoittumiseen liittyvästä johdon harkinnasta (ks. kuva 5). Vähän alle kolmasosa yhtiöistä esitti joitain tietoja ja vähän yli kolmasosa ei esittänyt mitään tietoja. Osalle yhtiöistä tämä ei ollut olennainen asia.

Finanssivalvonta on pyytänyt joitain yhtiöitä laajentamaan tilinpäätöksessään esitettyä suoritevelvoitteiden täyttymisen ajoittumiseen liittyvää johdon harkintaa (ks. kuva 6).

Kuva 6: Ote Finanssivalvonnan valvontakirjeestä yhtiökohtaiset tiedot poistettuna

Yhtiön tilinpäätöksestä ei käy ilmi, miksi X-tuotteen osalta suoritevelvoitteen katsotaan täyttyvän aikaisemmin kuin Y-tuotteen osalta.

IFRS 15.125:n mukaan yhtenä ajankohtana täytettävistä suoritevelvoitteista yhteisön on esitettävä merkittävät harkintaan perustuvat ratkaisut, joita on tehty arvioitaessa, milloin asiakas saa määräysvallan luvattuihin tavaroihin tai palveluihin.

*Yhtiötä pyydetään kertomaan tästä johdon merkittävästä harkintaan perustuvasta ratkaisusta tulevassa tilinpäätöksessään.*

Lähde: Finanssivalvonta

Finanssivalvonnan johtopäätös: Johdon harkinnasta esitetään usein tietoja liian yleisellä tasolla. Tilinpäätöksestä ei käy usein riittävän selvästi ilmi, missä johto on käyttänyt tuloutukseen liittyvää harkintaa ja arvioita, sekä miksi tiettyyn lopputulokseen päädyttiin. Tehty analyysi ja johtopäätökset tulee dokumentoida asianmukaisesti.

### Suoritevelvoitteiden yksilöiminen on yksi standardin peruspilareista

Suoritevelvoitteet ovat keskeisessä asemassa IFRS 15:n viisivaiheisessa tuloutusmallissa. Asiakassopimuksesta tulee yksilöidä eri lupaukset suoritevelvoitteiksi, transaktiohintaa kohdistetaan näille erillisille lupauksille/suoritevelvoitteille ja tuloutus tapahtuu, kun tai sitä mukaa kuin yksittäisen suoritevelvoitteen lupaus täytetään.

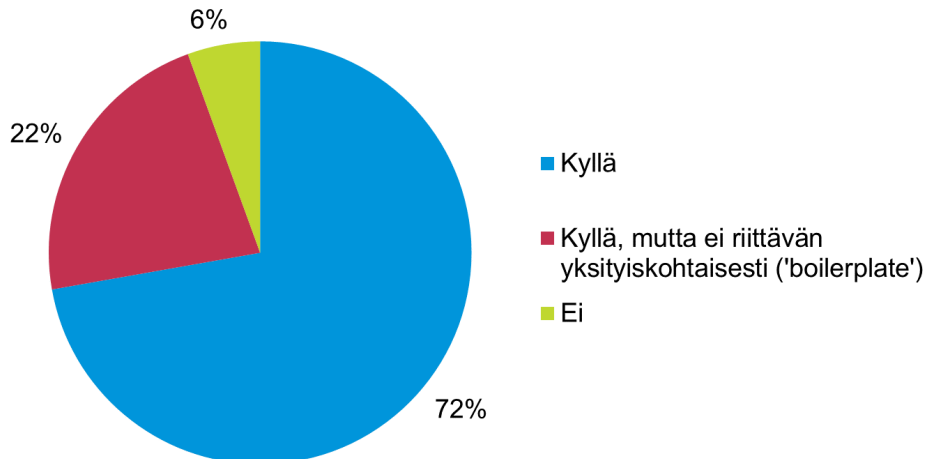
IASB:n mukaan sijoittajat ovat kritisoineet yhtiöiden vanhan standardin mukaisia tuloutukseen liittyviä laatimisperiaatteita liian yleisluontoisiksi ('boilerplate') ja siksi yhtiöitä uuden standardin mukaan vaaditaan kertomaan tilinpäätöksessään suoritevelvoitteistaan mm. kaikki seuraavat asiat

- tavaroiden tai palvelujen luonne, jotka yhtiö on luvannut luovuttaa
- milloin yhtiö tyypillisesti täyttää suoritevelvoitteensa
- merkittävät maksuehdot
- palautus- ja takaisinmaksuvelvoitteet sekä muut vastaavanlaiset velvoitteet
- erityyppiset takuut ja niihin liittyvät velvoitteet (IFRS 15.119).

Yllä olevien selostusten tulee olla riittävän yhtiökohtaisia ja yksityiskohtaisia, jotta IFRS 15:n vaatimukset täyttyvät.

Kuva 7: Finanssivalvonnan selvityksessä ollut kysymys suoritevelvoitteista

### Yksilöikö yhtiö suoritevelvoitteitaan? (N=18)



Lähde: Finanssivalvonta

Suurin osa selvityksessä mukana olleista yhtiöistä yksilöi suoritevelvoitteensa (ks. kuva 7). Noin joka viides yhtiö esitti vain yleisluonteisen kuvauksen suoritevelvoitteista ja eräät selvityksessä mukana olleet yhtiöt eivät maininneet suoritevelvoitteita millään tavalla.

Yhtiöiden tulee kiinnittää huomiota liitetietotekstien yhtiökohtaisuuteen. Esimerkiksi seuraava teksti on ennemminkin standardin sanamuodon toistoa kuin yhtiökohtaista suoritevelvoitteen kuvausta: ”Yhtiö arvioi sopimuksen syntyessä, mitkä asiakassopimuksessa luvatut tavarat ja palvelut ovat erotettavissa olevia suoritevelvoitteita. Yhtiö pitää tavaroita ja palveluita omina suoritevelvoitteinaan, jos asiakas voi hyötyä tuotteesta tai palvelusta joko yksinään tai yhdessä muiden asiakkaalle helposti saatavissa olevien voimavarojen kanssa, ja jos lupaus tavarain tai palvelun luovuttamisesta asiakkaalle on yksilöitävissä erillään muista sopimukseen sisältyvistä lupauksista.”

Finanssivalvonta on pyytänyt joitain yhtiöitä laajentamaan tilinpäätöksessään esitettyjä tietoja, jotka liittyvät suoritevelvoitteisiin (ks. kuva 8).

Kuva 8: Ote Finanssivalvonnan valvontakirjeestä yhtiökohtaiset tiedot poistettuna

Yhtiö kertoo sivulla X, että X ja X liiketoiminta-alueiden asiakassopimuksissa koko projekti nähdään yhtenä suoritevelvoitteena. Sen sijaan X liiketoiminta-alueella suoritevelvoitetasot riippuvat asiakkaasta ja tarjotusta tuotteesta/palvelusta.

*Finanssivalvonta kiinnittää yhtiön huomiota IFRS 15.119 suoritevelvoitteiden kuvaamista käsitteleviin esittämisvaatimuksiin, ks. kohdat 15.119(a)-(e). Yhtiön tulee arvioida, kuinka sen olisi tarvetta laajentaa tulevassa tilinpäätöksessään suoritevelvoitteita koskevia liitetietoja siten, että IFRS 15.119 esittämisvaatimukset tulevat täytetyksi.*

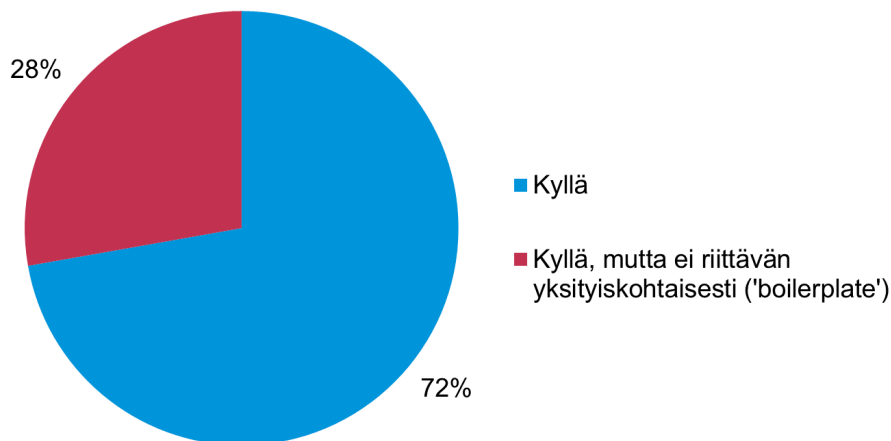
*Koska tuloutukseen liittyvät tiedot ovat yhtiön kannalta merkityksellisiä, yhtiötä pyydetään esittämään Finanssivalvonnalle luonnos laajennetuksi liitetiedoksi.*

Lähde: Finanssivalvonta

Yhtiön tulee IFRS 15:n mukaan kertoa, milloin yhtiö tyypillisesti täyttää suoritevelvoitteensa. Standardi mainitsee esimerkkeinä lähetyksen tapahtuessa, toimituksen tapahtuessa, sitä mukaa kuin palveluja tuotetaan tai palvelun tultua kokonaan suoritetuksi.

Kuva 9: Finanssivalvonnan selvityksessä ollut kysymys suoritevelvoitteiden täyttymisen ajoituksesta

### Kertooko yhtiö, täyttyvätkö suoritevelvoitteet yhtenä ajankohtana vai ajan kuluessa? (N=18)



Lähde: Finanssivalvonta

Suurin osa selvityksessä mukana olleista yhtiöistä kertoi, täyttyvätkö suoritevelvoitteet yhtenä ajankohtana vai ajan kuluessa (ks. kuva 9). Noin kolmasosalla yhtiöistä on tämän asian esittämisessä vielä parannettavaa. Esimerkiksi toteamus, että ”myyntituottojen kirjaaminen tapahtuu pääasiassa ajan kuluessa” ei usein ole riittävä ilmaisu.

Mikäli yhtiö siirtää tavaraa tai palvelua koskevan määräysvallan ajan kuluessa ja näin ollen täyttää suoritevelvoitteen ajan kuluessa, yhtiön olisi hyvä kertoa käyttämästään johdon harkinnasta määrittäessään, mikä seuraavista kriteereistä täyttyy

- asiakas samanaikaisesti saa ja kuluttaa yhtiön suoritteesta koituvan hyödyn sitä mukaa kuin yhtiö tuottaa suoritetta
- yhtiön suoritteesta syntyy omaisuuserä tai se parantaa omaisuuserää, johon asiakkaalla on määräysvalta sitä mukaa kuin omaisuuserä syntyy tai sitä parannetaan
- yhtiön suoritteesta ei synny omaisuuserää, jolla olisi yhtiölle vaihtoehtoista käyttöä, ja yhteisöllä on täytäntöönpantavissa oleva oikeus saada maksu tarkasteluhetkeen mennessä tuotetusta suoritteesta (IFRS 15.35).

Finanssivalvonta on pyytänyt joitain yhtiöitä esittämään tulevilla tilinpäätöksissä, milloin suoritevelvoitteet täytetään esim. yhtiön mainitsemien erilaisten sopimustyyppien osalta. Finanssivalvonta on myös pyytänyt yksittäisiä yhtiöitä esittämään, minkälaiset sopimusehdot määrittävät sen, perustuuko ajan kuluessa tapahtuva tuloutus kriteeriin 15.35(c) vai 15.35(b).

Finanssivalvonnan johtopäätös: Suoritevelvoitteet, eli asiakassopimuksiin sisältyvät lupaukset ja niiden täyttäminen, ovat keskeisiä asioita IFRS 15:n liitetietovaatimusten täyttymistä arvioitaessa.

Asiakassopimuksiin sisältyvistä yksittäisistä lupauksista ja niiden täyttymisajankohdasta tulee kertoa riittävän yksityiskohtaisesti, koska lupauksen täyttymisajankohta määrittelee yhtiön liikevaihdon määrän raportointikauden päättymisajankohtana.

### Sopimukseen perustuvien taseeseen merkittyjen määrien on erotuttava muista eristä

Yhtiön on esitettävä erikseen asiakassopimuksista johtuvien saamisten, sopimukseen perustuvien omaisuuserien ja sopimukseen perustuvien velkojen alkuperäiset ja lopputilat. Lisäksi yhtiön tulee mm. esittää laadullista ja määrällistä tietoa raportointikauden aikana tapahtuneista merkittävistä muutoksista niissä. (IFRS 15.116-118).

Suurin osa selvityksessä olleista yhtiöistä oli nimennyt tase-erät IFRS 15:n terminologian mukaisesti. Jos yhteisö käyttää sopimukseen perustuvasta omaisuuserästä jotakin vaihtoehtoista nimitystä, sen on annettava riittävästi tietoja, jotta tilinpäätöksen käyttäjä pystyy erottamaan toisistaan saamiset ja sopimukseen perustuvat omaisuuserät. Finanssivalvonta on huomauttanut tästä yksittäisiä yhtiöitä.

Noin puolet selvityksen yhtiöistä esitti asiakassopimuksista johtuvia omaisuuseriä tai velkoja taseessa omalla rivillään ja niitä esitettiin sekä lyhytaikaisina että pitkäaikaisina. Tase-erät olivat monella hyvinkin merkittävät. Moni yhtiö esitti liitetiedoissa täsmäytyslaskelman alkuperäiset ja lopputilat välisistä muutoksista. Sanallisia kuvauksia merkittävistä muutoksista ei selvityksessä olevilla yhtiöillä juuri ollut, mutta merkittävien muutosten syyt kävivät usein ilmi täsmäytyslaskelmasta.

Finanssivalvonta on yksittäisissä tapauksissa pyytänyt yhtiöitä lisäämään tietoja sopimukseen perustuvista taseeseen merkityistä määristä (ks. kuva 10).

Kuva 10: Ote Finanssivalvonnan valvontakirjeestä yhtiökohtaiset tiedot poistettuna

*Yhtiö esittää vastauksessaan hyödyllisiä tietoja sopimukseen perustuvista omaisuuseristä ja veloista kohdissa X ja X. Yhtiön tulee arvioida, mitä Finanssivalvonnalle esittämiään tietoja sen olisi tarpeen esittää myös tulevassa tilinpäätöksessään, jotta IFRS 15.116-118 vaatimukset täyttyvät.*

Lähde: Finanssivalvonta

Finanssivalvonnan huomio: Yhtiöiden tulee kiinnittää huomiota sopimukseen perustuvien omaisuuserien ja velkojen sisällön selkeään esittämiseen tilinpäätöksessä.

### Jäljellä oleville suoritevelvoitteille kohdistettu kauppahinta tarkoittaa usein tilauskantaa

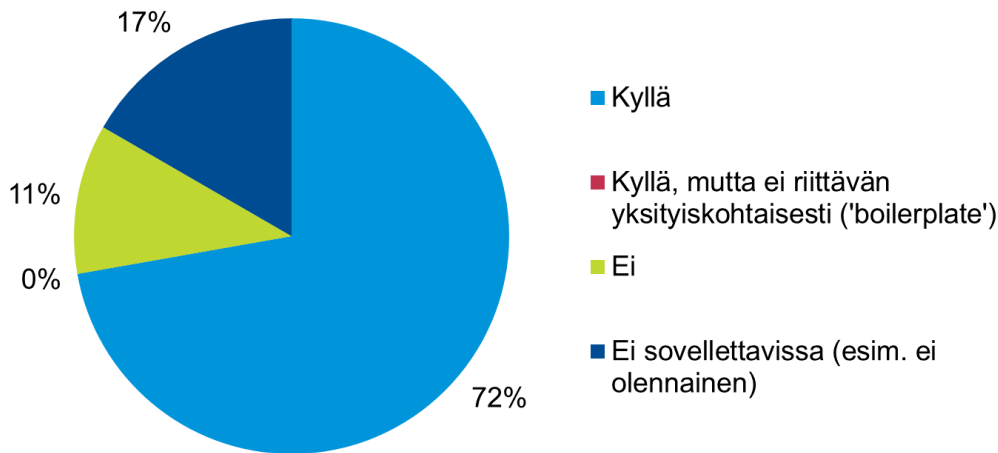
Yhtiön on esitettävä raportointikauden lopussa täyttämättä (tai osittain täyttämättä) oleville suoritevelvoitteille kohdistetun transaktiohinnan yhteenlaskettu määrä sekä selostus siitä, milloin yhtiö odottaa tulouttavansa kyseisen määrän (IFRS 15.120).

Täyttämättömille suoritevelvoitteille kohdistetusta kauppahinnasta käytetään erilaisia nimityksiä, kuten esimerkiksi tilauskanta, tilauskertymä ja täyttämättömät suoritevelvoitteet. Eräillä yhtiöillä tilinpäätöksessä esitetty jäljellä oleville suoritevelvoitteille kohdistettu kauppahinta oli sama kuin hallituksen toimintakertomuksessa esitetty tilauskanta. Eräillä yhtiöillä tilinpäätöksessä ja hallituksen toimintakertomuksessa esitetyt luvut erosivat toisistaan. Näissä tapauksissa toimintakertomuksissa esitetty luku voi IFRS:n sijaan olla vaihtoehtoinen tunnusluku, johon on sovellettava ESMAn ohjeita<sup>11</sup>.

<sup>11</sup> [Vaihtoehtoiset tunnusluvut \(ESMA/2015/1415\)](#)

Kuva 11: Finanssivalvonnan selvityksessä ollut tilauskantaan liittyvä kysymys

**Kertooko yhtiö riittävästi jäljellä olevista suoritevelvoitteista ja erityisesti täyttämättömistä asiakassopimuksista (esim. tilauskanta)? (N=18)**



Lähde: Finanssivalvonta

Suurin osa selvityksen yhtiöistä esitti jäljellä olevista suoritevelvoitteista hyvin tietoja ja pieni osa ei esittänyt niistä mitään tietoja (ks. kuva 11). Kaikilla yhtiöillä asia ei välttämättä ole olennainen. Eräs yhtiö totesi esim. seuraavasti: ”Tilaukanta ei ole esitetty, koska tieto ei ole olennainen konsernin liiketoiminnan luonteesta johtuen.”

Finanssivalvonta on pyytänyt joitain yhtiöitä lisäämään tilauskantaan liittyviä tietoja (ks. kuva 12).

Kuva 12: Ote Finanssivalvonnan valvontakirjeestä yhtiökohtaiset tiedot poistettuna

Finanssivalvonta kysyi yhtiöltä raportointikauden lopussa jäljellä oleville suoritevelvoitteille kohdistettua transaktiohintaa. Tällä kohdalla (IFRS 15.120) tarkoitetaan useimmiten käytännössä yhtiön tilauskanta. Yhtiö kertoo paikassa X (s. X), että tulosenuste perustuu erityisesti tilauskantaan sekä XX.

*Yhtiötä pyydetään tulevissa tilinpäätöksissään ottamaan huomioon IFRS 15.120-122 vaatimukset jäljellä olevien suoritevelvoitteiden esittämisestä.*

Lähde: Finanssivalvonta

Finanssivalvonnan selvityksen mukaan kaikki yhtiöt eivät selostaneet sitä, milloin yhtiö odottaa tulouttavansa jäljellä olevat suoritevelvoitteet. IFRS-standardeissa esitetään kaksi esimerkkiä mahdollisesta esittämisestä, joko taulukkomuotoisena (IFRS 15.IE218) tai tekstinä (IFRS 15.IE221).

Finanssivalvonnan huomioita: Yhtiön käyttämä termi täyttämättömille suoritevelvoitteille kohdistetusta kauppahinnasta, eli esimerkiksi tilauskanta, tulisi käydä selvästi ilmi tilinpäätöksestä. Yhtiön tulee varmistaa, että jäljellä olevista suoritevelvoitteista esitetään myös odotettu tuloutusajankohta. Yhtiön tulisi myös



varmistaa, että tilinpäätöksessä esitetyt IFRS 15:n mukaiset jäljellä olevat suoritevelvoitteet on täsmäytettävissä mm. hallituksen toimintakertomuksessa esitetyn tilauskannan kanssa.

### IFRS 15 vaatii jatkuvaa seurantaa niin yhtiöiltä kuin valvojiltakin

Standardin laadukas soveltaminen vaatii yhtiöiltä jatkuvaa arviointia ja seurantaa. IASB on julkaissut jo kahdeksan tulkintakomitean IFRS IC:n päätöstä, jotka liittyvät IFRS 15:een.<sup>12</sup> Finanssivalvonta pitää edelleen ajankohtaisena listayhtiötilaisuudessa 2018<sup>13</sup> esittämäänsä nostoja IFRS 15:n laadukkaasta soveltamisesta (ks. kuva 13).

Kuva 13: Ote listayhtiötilaisuuden 2018 esityksestä

**IFRS 15:n laadukas soveltaminen jatkossa**

- Yhtiön sopimuskannan seuranta
  - Sopimusmallit voivat muuttua ja mahdollisten muutosten vaikutuksia yhtiön myyntituottojen kirjaamiseen tulee arvioida
- Yhtiön tilinpäätöksen tuloutusperiaatteiden ja liitetietojen edelleen kehittäminen ja säännöllinen arviointi
  - Hyvät käytänteet ovat vasta muodostumassa
- IFRS IC -tulkintakomitean päätösten seuranta
  - Yhtiön tulee arvioida tulkintakomitean päätösten vaikutuksia yhtiön myyntituottojen kirjaamiseen
- Tietoa ja analyyseja myyntituottojen kirjaamisesta ja esittämisestä on enemmän kuin koskaan ennen
  - Tilintarkastusyhteisöjen julkaisut
  - Toimialojen julkaisut
  - Muiden yhtiöiden tilinpäätökset
  - Valvojien raportit ja kirjeet yhtiöille

Lähde: Finanssivalvonta

IFRS 15 on ollut eurooppalaisten tilinpäätösvalvojen painoalueena useamman vuoden. Finanssivalvonnan selvityksessä käytettiin ESMAn vuonna 2019 kehittämää kysymyspatteristoa IFRS 15:tä koskevan painoalueen valvontaa varten.<sup>14</sup> Myös mm. Norjan tilinpäätösvalvoja on käyttänyt samaa kysymyspatteristoa omassa selvityksessään ja julkaissut raportin<sup>15</sup>, jossa on paljon samantyyppisiä havaintoja kuin Finanssivalvonnan selvityksessä.

Eurooppalaiset tilinpäätösvalvojat ovat tuoneet runsaasti valvontapäätöksiä keskusteltavaksi ESMAn EECS-kokouksiin. IFRS 15 on voimaantulonsa jälkeen ollut lähes jokaisen tilinpäätösvalvojen kokouksen agendalla. Esimerkiksi vuonna 2020 valvojat ovat keskustelleet mm. seuraavista kysymyksistä: IFRS 15:n soveltaminen erityistoimialoilla, toimiiko yhtiö agenttina vai päämiehenä, transaktiohinnan kohdistaminen useille suoritevelvoitteille, tuloutuksen ajoitus joissakin erityistapauksissa, myyntituottojen

<sup>12</sup> [IFRS Interpretations Committee agenda decisions that relate to IFRS 15](#)

<sup>13</sup> [Listayhtiötilaisuuden 2018 esitys IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista](#) (kalvo 76).

<sup>14</sup> ESMAn IFRS 15 -painopisteen valvonnasta on kerrottu [ESMAN toimintaraportissa 2019](#) (s.12-17).

<sup>15</sup> [Thematic review of IFRS 15 by the Financial Supervisory Authority of Norway \(2019\)](#)

jaottelut, tiettyjen asiakkailta kerättyjen verojen vaikutus tuottojen arvostamiseen ja (laskuttamattomien) tuottojen esittäminen taseessa ja tuloslaskelmassa.<sup>16</sup>

Ainoastaan pieni osa valvojien yhdessä käsittelemistä kysymyksistä päätyy julkaistavaksi. ESMAN vuonna 2020 julkaisema kooste<sup>17</sup> eurooppalaisten tilinpäätösvalvojen tekemistä valvontapäätöksistä sisälsi neljä IFRS 15:een liittyvää valvontapäätöstä. Finanssivalvonta kirjoitti näistä lyhennelmät Markkinat-tiedotteeseen 1/2020<sup>18</sup> ja päätösten sisällöt ovat edelleen ajankohtaisia.

Finanssivalvonnan huomioita: Yhtiöiden tulisi arvioida säännöllisesti tilinpäätöksen tuloutusperiaatteita ja liitetietoja, varsinkin liiketoimintamallien ja ansaintalogiikoiden muuttuessa. Arvioinnissa tulee huomioida myös Finanssivalvonnan näkemykset, ESMAN valvontapäätökset sekä IFRS IC:n päätökset. Liikevaihto on yksi keskeisimmistä tilinpäätöksen tunnusluvuista.

### Lisätietoja antavat

Laura Heinola, IFRS-tilinpäätösasiantuntija, [laura.heinola\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:laura.heinola(at)finanssivalvonta.fi)

Riitta Pelkonen, IFRS-tilinpäätösasiantuntija, [riitta.pelkonen\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:riitta.pelkonen(at)finanssivalvonta.fi)

## Ajankohtaista ESMasta

ESMA konsultoi rahoitusvälineiden markkinat -direktiiviin (MiFID II -direktiiviin) liittyvistä vähittäissijoittajan suojaa koskevista aiheista. Vastauksia arvioidaan osana ESMAN teknistä neuvoa komissiolle vähittäissijoittajan strategiaan liittyen. Konsultaatioon voi vastata 2.1.2022 asti.

ESMA konsultoi tietyistä lyhyeksimyntiasetukseen liittyvistä seikoista, konsultaation vastausaika avoinna 19.11.2021 asti. Lisäksi ESMAN konsultaatio MiFID II -direktiiviin best execution -velvoitteista on avoinna 23.12.2021 asti.

Euroopan valvontaviranomaisten konsultaatio vähittäismarkkinoille tarkoitettuja paketoituja ja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita (PRIIP-tuotteita) koskevista avaintietoasiakirjoista on avoinna 16.12.2021 asti. Euroopan valvontaviranomaiset ovat 22.10.2021 toimittaneet Euroopan komissiolle hyväksyttäviksi luonnokset teknisiksi sääntelystandardeiksi liittyen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen kestävyysliittävien tietojen antamisesta rahoitussektorilla (SFDR) ja asetukseen kestävä sijoittamista helpottavasta kehyksestä (taksonomia).

Verena Ross on nimitetty ESMAN puheenjohtajaksi Euroopan neuvoston päätöksellä 15.10.2021. Verena Ross aloittaa viisivuotiskautensa puheenjohtajana 1.11.2021. Hän on aiemmin toiminut ESMAN toimitusjohtajana vuosina 2011–2021.

<sup>16</sup> [ESMA report on enforcement and regulatory activities of European enforcers in 2020](#) (s.39).

<sup>17</sup> [ESMA 24th Extract from the EECS's Database of Enforcement](#)

<sup>18</sup> [Markkinat-tiedote 1/2020](#) (s.20-21).